Članak Prvog zamjenika visokog predstavnika Donalda Haysa o direktnom izboru načelnika: ”Davanje direktnog izbora građanima”

Svi se slažu da je ovoj zemlji potreban manji birokratski aparat i da mora naći način da smanji broj nivoa vlasti, ali isto tako se mora naći i način da se građanima ove zemlje omogući da se njihov glas snažnije čuje kada su vlasti u pitanju. Jasno je da se može imati previše onog prvog, istovremeno nemajući dovoljno ovog drugog.

Suština demokratskog sistema se ogleda u činjenici da su vlasti odgovorne građanima. Nije to nikakva velika nepoznanica – građani biraju lidere kako bi zastupali interese građana; ukoliko žele da ovaj proces funkcionira, oni se moraju postarati da predstavljaju interes građana.

To je jedan razlog zbog kojeg je Zastupnički dom Parlamenta Federacije BiH napravio značajan korak naprijed predloživši ustavne izmjene s ciljem uvođenja direktnih izbora načelnika u FBiH. Ova inicijativa će građanima Federacije dati izravan glas kada je u pitanju funkcioniranje i način rada općinske vlasti u općini u kojoj žive. (Građani RS već imaju tu mogućnost od ovih izbora.)

Općine se bave konkretnim, svakodnevnin uslugama – kao što su odvoz smeća i ulična rasvjeta i dječji vrtići; općine vode dokumente koji određuju vaše živote – rodne listove i vjenčane listove. One možda jesu najniži nivo vlasti, ali za većinu građana upravo ovaj nivo vlasti utiče na njihove osnovne interese a ne Kantoni ili Federacija. Tako, omogućavanje

direktnog izbora načelnika predstavlja veliki korak naprijed u demokratskom procesu ove zemlje.

Ova promjena će unaprijediti odgovornost načelnika prema stanovnicima općina.

Ono što je značajno jeste da je pritisak da se izmjeni Ustav i da se demokratija proširi na općine nastao kao posljedica povećanih zahtjeva javnosti. Dio toga potekao je od samih načelnika. Shvatio sam ovo putujući širom zemlje kada sam imao priliku da razgovoram i saslušam načelnike. *Oni* znaju da će im direktni izbori osigurati snažan instrument, mandat koji će povećati njihovu efikasnost.

Upravo su načelnici ti koji, npr. rade sa svojim kolegama načelnicima u RS kako bi ostvarili saradnju s ciljem razvijanja prirodnih veza i ekonomija obima kada su u pitanju projekti koji se tiču infrastrukture i veza. Oni shvataju da će, ukoliko pet općina udruže svoja sredstva, biti u mogućnosti da uspostave efikasniji i ekonomičniji sistem odlaganja optada nego u slučaju kada svaka općina pokušava da to sama uradi. Oni shvataju da ne možete očistiti samo jedan dio neke rijeke, morate imati saradnju svih općina koje se protežu duž obale te rijeke. Direktni izbor će omogućiti građanima da na ovu funkciju postave načelnike koji im mogu ponuditi najbolje – koji će služiti njihovim interesima tako što će ih učiniti svojim interesima – ovo su osnovni kriteriji za reforme kod običnih građana. Ima mnogo načelnika koji tačno znaju šta bi trebali uraditi kako bi učinili život boljim za svoje birače. Ova ustavna izmjena će tim načelnicima dati te *ovlasti.*

Još jedan izvor podrške za ovu promjenu dolazi iz građanskih grupa kao što je Centar za građanske inicijative. U junu mjesecu prošle godine Centar za građanske inicijative je napravio anketu kod 3000 građana u 30 općina. Pitali su sljedeće: “Da li biste više željeli da se vaš načelnik bira direktno?”

Više od 82 procenta ispitanika je odgovorilo “da”.

Dnevni Avaz je proveo slično ispitivanje. Ustanovili su da su 72 procenta građana za dirketan izbor, a kada je Dnevni List proveo svoju anketu, ustanovio je da 76 procenata građana podržava ovo rješenje.

Jasno je da je većina vas svjesna gdje leži vaš lični interes.

Članovi Parlamenta FBiH sada moraju poduzeti sljedeći korak, ali moraju brzo djelovati. Zastupnički dom i Dom naroda moraju usvojiti ovaj zakon u drugom čitanju prije 14. aprila. Lokalni izbori bit će objavljeni 15. aprila i ovaj zakon tada mora biti usvojen.

Ono što će oni uraditi sljedeće sedmice pokazat će njihovo opredijeljenje za unapređenje demokratskih promjena u ovoj zemlji i to tako što će usvojiti ove zakone. Oni su pokazali da prihvataju volju građana kada su u mjesecu martu predložili ove izmjene. Ali izborni sat otkucava.

Građani su svoje mišljenje jasno iskazali – sada parlament mora djelovati odlučno i blagovremeno.